

Presentació

Al segle XX, les profundes transformacions culturals experimentades al món occidental van portar a un major protagonisme de les dones en àmbits com ara la interpretació, un reflex dels canvis. A Catalunya, aquest fet coincidí en un moment esplendorós del teatre i l'art dramàtic en general.

En aquest llibre, us mostrem un recull de biografies femenines, les quals evidencien la seva aportació a l'escena catalana durant els segles XIX i XX, i ho fem per mitjà dels personatges, però també de les seves paraules i pensaments. Sense elles, dones amb veu pròpia, el teatre català actual no seria el mateix.

Aquestes dones de procedència diversa i condició social desigual, amb antecedents familiars al teatre o sense, s'identificaren amb la realitat catalana i foren capaces de tirar endavant la seva vocació i el seu art. Durant la seva vida van estar exposades als aplaudiments, però també a crítiques demolidores.

Carlota de Mena ens mostra la irrupció del teatre en català als escenaris del segle XIX. Pauleta Pàmies demostrà que, amb valentia i dedicació, les dones també podien arribar al Gran Teatre del Liceu. Maria Morera i Paquita Ferrándiz evocuen la consolidació del teatre català, amb la representació

Presentació

d'autors molt coneguts a la primera meitat del segle XX. Elena Jordi, Raquel Meller, la Bella Dorita o Mary Santpere es van donar a conèixer en gèneres teatrals propis dels teatres barcelonins del Paral·lel. Algunes figures molt prominents, com ara la de Margarida Xirgu, no són presents en aquestes pàgines, ja que es tracten en altres llibres d'aquesta mateixa col·lecció.

Totes van assumir riscos interpretatius i ideològics. Malgrat moltes dificultats, van decidir treballar al teatre i es van professionalitzar. Van agafar les regnes de les seves carreres, van escollir la seva trajectòria, el seu repertori, i van assumir facetes artístiques poc explorades per les dones, com ara la direcció artística i empresarial de les companyies, uns àmbits artístics reservats tradicionalment a esferes masculines.

Van trencar el tòpic, que considerava que les dones eren meres espectadores teatrals passives i que, si pujaven a l'escenari, ho feien perquè ho exigia el guió o per ser observades com a objecte de desig. Aquestes dones van obrir el camí que seguirien altres actrius i és de justícia divulgar les seves vides, les seves obres, i rescatar-les de l'anonimat.

Dames del món de la interpretació de casa nostra, injustament atrapades per l'oblit, dignes de ser recordades com cal.

Elisenda Albertí